

Kanakların müstəqillik arzusu

Yeni Kaledoniyada baş verən iğtişələr Makronun qərəzli və inadkar siyasi maneurlərinin nəticəsidir

Emmanuel Makronun diktator vərdişləri ucubatından Fransa xüsusi inzibati-ərazi qurumu statusuna malik olan Yeni Kaledoniya adlı dəyərli dənizə qırı ərazisini itirə bilər.

Fransa Prezidenti Yeni Kaledoniyanın yerli əhalisi olan kanakların müstəqillik elan etmək cəhdlərinin qarşısını almaq məqsədi güdən yeni seçki qanunu təqdim etmək istəyir. Lakin bu, əks effekt verib və Numea fransız xüsusi təyinatlıları, zirehli texnika və jandarmlarla dolu olmasına baxmayaraq, bu gün də davam edən xalq üsyanına səbəb olub.

Ekspertlərin fikrincə, Makron düşünürdü ki, əgər o, Fransa həmkarlar ittifaqlarının kütləvi etirazlarına qalib gələ bilibse, o zaman əhalisinin sayı çox olmayan Yeni Kaledoniya sakinlərini də sakitləşdirə biləcək.

Lakin vəziyyət bunun əksini göstərir, əsas adada və onu əhatə edən kiçik adalarda

üsyan davam edir. Üstəlik, kanaklar da odlu silahlardan istifadə edirlər. Paytaxt Numea şəhərində fəvqəladə vəziyyət elan edilib, hər yerdə silahlı toqquşmalar gedir. Sırağagün Makron fəvqəladə vəziyyət rejimini ləğv etsə də, gərginlik səngimir...

Artıq Yeni Zelandiya və Avstraliya öz vətəndaşlarını Yeni Kaledoniyadan çıxarmağa başlayıb. Bir neçə gündür ki, xarici ölkələr bağlanan hava limanından turistləri yola salmaq məqsədilə uçuşlar həyata keçirmək üçün ipə-sapa yatmayan Fransadan icazə istəyirlər.

Ötən ayın 14-dən uçuşların dayandırıldığı Numea-La Tontuta aeroportuna kommersiya uçuşlarının bərpası yəni-dən təxirə salınıb. "Figaro"

xəbər verir ki, bazar günü işə başlamalı olan aeroportda uçuş qadağası daha bir gün uzadılıb. Yerli aviadaşıyıcı "Aircalin" bildirib ki, polis Yeni Kaledoniyadakı gərginliyi nəzərə alaraq hava limanının bağlı qalma müddətini bazar ertəsi saat 09:00-dək uzadıb.

Qeyd edək ki, Yeni Kaledoniyanın əsas nəqliyyat vasitəsi təyyarədir.

Bu arada, Kanak və Sosialist Milli Azadlıq Cəbhəsinin (FLNKS) nümayəndəsi Cimmi Nauna Böyük Britaniyanın nüfuzlu "Guardian" qəzetində çap olunan məqaləsində qeyd edib ki, Makronun Yeni Kaledoniya ilə bağlı siyasəti işə yaramır, onlara yeni bir yol lazımdır. O bildirib ki, Yeni Kaledoniyada baş verən iğtişələr Emmanuel Makronun Yeni Kaledoniyanın öz müqəddəratını təyin etmə prosesini pozmaq üçün apardığı qərəzli və inadkar siyasi maneurlərin birbaşa nəticəsidir. Parisdə

Fransa Milli Assambleyasında qəbul edilən seçki islahatı ilə bağlı qanun layihəsi iki həftə əvvəl paytaxt Numeada iğtişələrə səbəb olub: "Bu ilin aprel ayında seçki islahatı ilə bağlı qanun layihəsi Fransa Senatına təqdim edildikdən bəri Numea şəhərinin mərkəzində və ümumilikdə Yeni Kaledoniyada on min nəfərdən çox insanın iştirak etdiyi dinc mitinqlər, nümayişlər, yürüşlər və oturaq aksiyalar keçirilib. Lakin Fransa hökuməti bu qanunun yerli səviyyədə iğtişələr və zorakı reaksiyalara səbəb olacağına dair aydın işarələrə baxmayaraq qanun təşəbbüsünü yenə də irəli sürüb".

Məqələdə qeyd edilib ki, Makronun Yeni Kaledoniyadakı vəziyyəti idarə etməsi Fransada siyasi qruplar tərəfindən mübahisəli olaraq qiymətləndirilir. Nauna Makronun ötən həftə Yeni Kaledoniyaya səfərinin də siyasi mənfəət məqsədi daşıyan təbliğat addımı olduğunu deyib: "Hətta öz partiyası daxilində belə Makron seçki islahatı barədə qanun layihəsini Versal Konqresi (parlamentin birgə iclası) vasitəsilə keçirmək üçün dəstəyini itirib".

Bildirilib ki, Makron Parisə qayıtdıqdan sonra seçki islahatını Fransa Konstitusiyası çərçivəsində milli referendumla çıxarmağı düşünüb. Səfərdən sonra FLNKS bəyanat yayaraq seçki islahatı prosesinin dayandırılması və ya geri götürülməsi tələbini təkrar söyləndirib. Həmçinin gərginliyi azaltmaq və daha əlverişli mühit yaratmaq üçün Yeni Kaledoniyaya yüksək səviyyəli müstəqil missiyanın göndərilməsi də tələb edilib.

Fransa ən böyük neokolonial güc olaraq qalır - o, Yeni Kaledoniya kimi, Reyunyon adaları, Uollis və Futuna adaları, Martinik və Qvadelupa, Klipperton və Karib dənizinin elit kurortları olan Sen-Bartlemi və Sen-Martinə sahibdir. Paris Cənubi Amerikada Fransız Qvianasına, Atlantikada Sen-Pyer və Mikelon adalarına nəzarət edir. Lakin bu da tam siyahı deyil...

Fransada narahatdırlar ki, Yeni Kaledoniyadan sonra Qvadelupa və digər problemlə ərazilərdə də etirazlar başlayacaq.

*Rizvan CƏFƏROV,
"Azərbaycan"*